

MIR I SIGURNOST

# EFEKTI RUSKOG PROTIVLJENJA ŠIRENJU NATO-A: SLUČAJ BOSNE I HERCEGOVINE

Geopolitika i NATO integracije

**doc. dr. Alija Kožljak**  
Novembar 2022.



Nakon otvorene oružane agresije Ruske Federacije na Ukrajinu očigledno je da svijet neće biti isti kao prije. Svjedočimo stvaranju novog svjetskog poretka, ali i nove sigurnosne arhitekture u Evropi, pa i globalno.



Analiza djelovanja Ruske Federacije u BiH jasno pokazuje trend direktne ruske podrške antiustavnom djelovanju zvaničnika iz entiteta RS, kao i rusko protivljenje euro-atlantskim integracijama BiH, posebno članstvu u NATO. Rezultati jasno pokazuju da je navedeno djelovanje vidljivo još od 2007. godine, intenzivirano je 2011. godine, a eskaliralo je od 2019. godine.

MIR I SIGURNOST

# EFEKTI RUSKOG PROTIVLJENJA ŠIRENJU NATO-A: SLUČAJ BOSNE I HERCEGOVINE

Geopolitika i NATO integracije

**doc. dr. Alija Kožljak**  
Novembar 2022.

U partnerstvu sa:



# Sadržaj

1.	ABSTRAKT .....	2
2.	UVODNA RAZMATRANJA (KONTEKST NATO INTEGRACIJA) .....	3
3.	RUSKA FEDERACIJA INICIJALNO PODRŽALA NATO INTEGRIRANJE BIH .....	5
4.	RUSKI UTJECAJ U REGIONU .....	7
5.	DJELOVANJE RUSKE FEDERACIJE U ORGANIZACIJI UN .....	8
6.	SUSRETI RUSKIH ZVANIČNIKA I PREDSTAVNIKA ENTITETA RS .....	10
7.	AKTIVNOSTI RUSKIH AMBASADORA U BIH .....	12
8.	VIJEĆE ZA IMPLEMENTACIJU MIRA (PIC) KAO PLATFORMA DJELOVANJA RUSKE FEDERACIJE .....	14
9.	ZAKLJUČAK .....	17

# 1.

## ABSTRAKT

Današnje kompleksno sigurnosno okruženje nedvojbeno zahtijeva sveobuhvatniji odgovor na moderne višesmjere, kako konvencionalne, tako i asimetrične prijetnje. NATO, kao najrelevantnija sigurnosna alijansa, još prije nekoliko decenija je spoznala potrebu razvoja i primjene tzv. koncepta kooperativne sigurnosti, koji prevazilazi kolektivnu odbranu, ali i tradicionalno poimanje sigurnosti. Ovaj koncept je omogućio ustanovljavanje novih partnerstava, dalekosežnije promovisanje sigurnosti, ali također i daljnje širenje NATO-a, što je uveliko poremetilo dugogodišnji geopolitički balans. Oporavljena od posthladnoratovskog kraha, Ruska Federacija ponovo traži priliku za globalnu relevantnost, a jedan od ključnih izazova je zaustavljanje daljnjeg širenja NATO-a na Istok. U tom kontekstu se u velikoj mjeri mogu razmatrati i euroatlantski integracijski procesi na Zapadnom Balkanu. Bosna i Hercegovina, kao jedini oficijelni aspirant za NATO članstvo se susreće sa brojnim vanjskim i unutrašnjim izazovima, koji značajno utječu na progres NATO integracija. Predmetna studija konkretnije analizira efekte protivljenja Ruske Federacije širenju NATO-a, demonstrirajući brojne primjere aktivnosti i instrumenata djelovanja, kojima se objašnjava suština ruskog utjecaja na Zapadnom Balkanu. Shodno tome, koristit će se studija slučaja Bosne i Hercegovine, analizirajući primjene strategije Ruske Federacije za postizanje sopstvenih nacionalnih interesa. Ruska Federacija koristi slabosti institucija u BiH, te nedostatke vanjsko-političkog angažovanja 'Zapada', kako bi proširila sfere svog utjecaja, te prevenirala NATO integracijske procese. Istraživanje popunjava prazninu u literaturi za analizu vanjske politike i geopolitike, posebno one koja tretira NATO integracije. Podaci će se prikupljati korištenjem kvalitativnih istraživačkih metoda i sekundarnih istraživanja.

**Ključne riječi:** NATO integracije, Ruska Federacija, Bosna i Hercegovina

## 2.

## UVODNA RAZMATRANJA (KONTEKST NATO INTEGRACIJA)

Nakon otvorene oružane agresije Ruske Federacije (Rusija) na Ukrajinu očigledno je da svijet neće biti isti kao prije. Svjedočimo stvaranju novog svjetskog poretka, ali i nove sigurnosne arhitekture u Evropi, pa i globalno. Postoje indicije, da u svom nastojanju da obnovi globalnu relevantnost, Ruska Federacija pod vodstvom Putina targetira i područje Zapadnog Balkana. U današnjem kompleksnom sigurnosnom okruženju, gdje konvencionalne prijetnje nisu zamijenjene, nego su nadopunjene asimetričnim, što podrazumijeva višesmjernu hibridnu izazove i rizike, jasno je da ne postoji država na svijetu, koja je sposobna da se sama suprotstavi tome. Naznačeno direktno implicira da nije moguće samostalno kreirati strateški odgovor, koji bi bio limitiran nacionalnim okvirima, bez snažnog savezništva sa drugim akterima, državama, organizacijama, i slično.

Upravo zbog toga je nakon okončanja hladnog rata ustanovljena potreba, a potom potvrđena i široka primjena tzv. sistema kooperativne sigurnosti, koji podrazumijeva, kolektivnu odbranu, individualnu sigurnost, sigurnosnu saradnju i projekciju stabilnosti.

Evidentno je da su brojni međunarodni akteri u značajnoj mjeri prihvatili ovaj koncept, njegovu najpotpuniju primjenu, ipak je realizovao NATO. Uprkos kompleksnim izazovima i nekim kritikama, nema sumnje da se NATO, tokom više od sedam dekada postojanja, potvrdio kao najrelevantnija sigurnosna alijansa na svijetu. Iako se radi o regionalnoj organizaciji, očigledno je da se pokazala sposobnom u velikoj mjeri ispoljiti i svoje globalne interese. Relevantnost Alijanse u pomenutom smislu rijetko ko dovodi u pitanje, uključujući i Rusiju, sa kojom je kroz historiju NATO imao preklapanje interesa, kreirajući tako dugogodišnju regionalnu, pa i globalnu sigurnosnu dilemu. Interesantno je napomenuti da je ubrzo nakon završetka hladnog rata uspostavljen značajan nivo saradnje, pa čak i partnerstva NATO-a sa Rusijom, koja se još 1994. godine i sama priključila NATO-ovom programu Partnerstvo za mir (PfP). Koliko je ta saradnja uznapredovala, direktno potvrđuje podatak da je nakon terorističkih napada u SAD, Rusija bila jedna od država, koja se priključila proameričkoj 'antiterorističkoj koaliciji'. Mnogi su ovo protumačili kao novu eru američko-ruskog odnosa, što je vidljivo i iz izjave ruskog predsjednika Putina, koji je prilikom posjete privatnom ranču predsjednika Buša, u novembru 2001. godine, rekao: "Siguran sam da ćemo danas, kada se

naša 'sudbina ponovno susreće s historijom', biti ne samo partneri, nego možemo postati i prijatelji." (Stent, 2021) Iako su Putinova očekivanja očigledno bila velika, što je podrazumijevalo i postizanje dogovora oko preventiranja širenja NATO-a na Istok, prijem baltičkih država u Alijansu je ozbiljno uzdrmao njegov optimizam. Navedeno sugerise da je predmetno širenje NATO-a još tada pokazalo limite dugoročnog rusko-američkog partnerstva, te ga ipak svelo na antiterorističku koaliciju.

Pojavom novih nesuglasica koje su inicirale porast tenzija, uključujući rusku invaziju na Gruziju, evidentno je da su međusobni odnosi ozbiljno narušeni ruskom intervencijom u Ukajini, a posebno aneksijom Krima. Može se konstatovati da je taj događaj prekretnica, kojom se nakon više od dvadeset godina Ruska Federacija ponovo označila direktnom prijetnjom za NATO, upravo zbog ugrožavanja teritorijalnog integriteta susjednih država, koje su iskazale interes za NATO članstvo. Zabrinutost u vezi mogućeg agresivnog ponašanja Moskve su također iskazale istočno-evropske NATO članice, koje su nekada bile u sastavu Varšavskog pakta, u čemu su prednjačile baltičke države. U NATO-u su postali svjesni da je snaženjem Putinove moći reaktivirana ideja o moćnoj Rusiji ili pak reinkraciji Sovjetskog saveza. Mnogi su stava da je rusko nastojanje da promijeni sigurnosnu arhitekturu Evrope, omogućeno povećanom eksploatacijom energenata, uglavnom u svrhu snaženja vojnih kapaciteta, a time i kreiranja relevantnije geopolitičke pozicije.

Očigledno je da su dešavanja u Bosni i Hercegovini (BiH), posebno ona koja se tiču euro-atlantskih (EA) integracija, značajno ovisna od regionalnih, pa i globalnih zbivanja. Ista su, pored ostalog, u značajnoj mjeri posljedica nadmetanja globalnih sila u definisanju i kontroli sfera njihovog utjecaja, pa čak i kreiranja novog svjetskog poretka. U takvim okolnostima, posebno ako se uzme u obzir kompleksno sigurnosno-političko okruženje, malim državama poput BiH, nameće se kao racionalno rješenje da se pridruže alijansama, kako bi se adekvatnije suprotstavile modernim sigurnosnim izazovima i prijetnjama. Iako realpolitika sugerise, međunarodne organizacije su "robovi nacionalnih država i oruđa velikih sila" (Shapiro, 2017). Male zemlje bi ipak mogle ispoljiti svoj utjecaj preko moćnih međunarodnih organizacija, kao što je to NATO, kako bi ostvarile vlastite nacionalne interese. Navedeno sugerise opravdanost

opredjeljenja BiH da iskaže svoje aspirantske ambicije u smislu pridruživanja ključnim regionalnim organizacijama NATO-u i EU. Predmetno istraživanje ima za cilj da prikaže utjecaj Ruske Federacije u kontekstu NATO integracija BiH. U tom smislu, primjenom kvantitativne metode, izvršena je analiza brojnih oficijelnih UN dokumenata Ureda visokog predstavnika (OHR), kao i medijskih arhiva, te njihova interpretacija. Medijski izvori nisu korišteni u smislu sagledavanja njihovih stavova, nego isključivo u svrhu citiranja, te analiziranja direktnih izjava zvaničnika.

Analiza započinje uvodnim poglavljem, koje pojašnjava kontekst NATO integracija, da bi se u narednom elaborirala ruska inicijalna podrška NATO integriranju BiH. Treće poglavlje analizira dokumente, koji potvrđuju utjecaj Ruske Federacije na E-A put BiH, i to kroz djelovanje u Vijeća sigurnosti (VS) UN, bilateralne aktivnosti zvaničnika, te djelovanje ruskih ambasadora u BiH.

### 3.

## RUSKA FEDERACIJA INICIJALNO PODRŽALA NATO INTEGRIRANJE BIH

Osim opredjeljenosti Bosne i Hercegovine za NATO put, od ključne je važnosti naznačiti i zainteresovanost Zapada da ovu državu integrira u euroatlantske asocijacije. To je omogućeno, ali evidentno i podržano nastavkom primjene NATO-ove politike 'Otvorenih vrata', koja poslije okončanja hladnog rata podrazumijeva širenje Alijanse na države istočne i jugoistočne Evrope, tj. države bivšeg Varšavskog pakta i bivše SFRJ. U tom smislu, NATO je u svoje članstvo primio trinaest novih članica<sup>1</sup>, dosegnuvši tako do Bjelorusije i Ukrajine na istoku, te integriranjem većine država Zapadnog Balkana, u potpunosti uspostavio kontrolu u Jadranskom i Sredozemnom moru. Imajući u vidu navedeno, Bosna i Hercegovina, pored Srbije i Kosova, ostala je malo ostrvo, okruženo NATO članicama, tako da se nameće opravdanim razmatrati da li će i ove države u dogledno vrijeme pristupiti Alijansi.

Uzimajući u obzir već donesene odluke i ostvareni progres, evidentno je da je BiH najbliža tome. NATO je prisutan u ovoj državi već tri decenije, gdje je tokom svog angažovanja značajno investirao u sigurnost, stabilnost i provođenje reformi. Znači, operacije, koje je NATO izvodio u BiH tokom rata, izraz su nastojanja da se u državi uspostavi mir. Upravo su NATO operacije bile presudni faktor u osiguravanju prestanka borbenih dejstava i stvaranja uslova za mirovne pregovore u Dejtonu krajem 1995. godine, čime se u suštini nije okončalo angažovanje NATO-a u BiH. Vijeće sigurnosti UN, kroz odredbe Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (Dejtonski sporazum), upravo NATO-u daje mandat da angažuje međunarodne snage za osiguranje mira i sigurnosti u BiH, na osnovu čega je u decembru 1995. godine raspoređeno 60.000 NATO vojnika kroz operaciju *Implementacijske snage (IFOR)*, koje su 1996. godine dobile nove mandate, te preimenovane u *Stabilizacijske snage (SFOR)*.

NATO otpočinje intenzivnu saradnju sa institucijama u BiH, te pored Predsjedništva BiH, saraduje sa Ministarstvima

odbrane i oružanim snagama entiteta u BiH. Metodologija rada postaju zajednički sastanci, formira se Zajednička vojna komisija, u koju ulaze najviši vojni zvaničnici entitetskih vojski, a predsjedava komandant SFOR-a. Na ovaj način, osim uloge osiguranja mira i stabilnosti, NATO biva angažovan u reformama odbrambenog sistema u BiH, čiji je produkt prva uspješna reforma u državi, a to je ukidanje entitetskih vojski i ministarstava, te formiranje jedinstvenog Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH (OSBiH), što je potvrđeno i novim Zakonom o odbrani BiH iz 2005. godine. Ključnu operativnu ulogu u kreiranju i implementaciji inicijalnih reformi je imala Komisija za reformu odbrane, u čijem radu su kao posmatrači sudjelovali predstavnici SAD, Turske, Organizacije islamske konferencije, kao i Ruske Federacije. U izvještaju Komisije za reformu odbrane iz 2005. godine stoji "da mandat nalaže Komisiji da promijeni fokus oružanih snaga kako bi se podržala deklarirana vanjska politika i sigurnosni ciljevi Bosne i Hercegovine, a posebno članstvo u Partnerstvu za mir, NATO-u i Evropskoj uniji". (DRC. 2005). Ono što je bitno napomenuti jeste da su, u svojstvu posmatrača, pomenute dokumente potpisali ruski ambasadori u BiH, prvo Gričenko, a potom i Šuvalov. Svi kasnije doneseni zakoni, uključujući Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine, kao i strategije, odluke, u okviru institucija BiH, sadržavali su jasno opredjeljenje BiH da postane punopravna članica NATO-a. Odbrambene reforme u BiH su očigledno bile okidač da se i institucionalna saradnja između BiH i NATO-a intenzivira. U tom smislu je u institucijama države donesen niz odluka, kako u Parlamentu, Predsjedništvu i Vijeću Ministara BiH, te nadležnim ministarstvima, posebno Ministarstvu odbrane i Ministarstvu inostranih poslova BiH. U februaru 2005. godine, donesena je odluka Predsjedništva BiH, u kojoj se izražava opredjeljenje BiH za članstvo u NATO-u, što je postalo i zakonska odredba, sve uz punu saglasnost predstavnika vlasti iz entiteta RS.

Intenzivirana saradnja je omogućila BiH sudjelovanje u NATO-ovim aktivnostima, vježbama, obuci, seminarima, misijama podrške miru i sl. Tako, Bosna i Hercegovina već 2006. godine postaje članica NATO-vog programa Partnerstvo za mir (Pfp), te iste godine po prvi put sudjeluje u NATO operacijama, uputivši jedinicu OSBiH za deminiranje i neeksplozivna sredstva u NATO misiju u Irak. Saradnja sa NATO-om se osnažuje 2007. godine, kada BiH otpočinje svoje sudjelovanje u Programu partnerstva i

<sup>1</sup> 1999. godine, Poljska, Mađarska i Češka su pristupile NATO-u, usred velike debate unutar organizacije i ruske opozicije. Do još jednog proširenja došlo je pristupanjem sedam zemalja srednje i istočne Evrope: Bugarske, Estonije, Latvije, Litvanije, Rumunije, Slovačke i Slovenije. Ove nacije su prvi put pozvane da započnu pregovore o članstvu tokom samita u Pragu 2002. godine, a pridružile su se NATO-u neposredno prije samita u Istanbulu 2004. godine. Albanija i Hrvatska pridružile su se 1. aprila 2009., prije samita Strasbourg-Kehl 2009. godine. Najnovije države članice koje će biti dodate u NATO su Crna Gora 5. juna 2017. i Sjeverna Makedonija 27. marta 2020. godine.

revizije (PRP), a potom od 2008. godine i u sveobuhvatnom programu saradnje sa NATO-om, koji se zove Individualni partnerski akcijski plan (IPAP). Da se zaista radilo o obostranoj opredjeljenosti za NATO integracije BiH potvrđuje odluka Predsjedništva BiH iz 2009. godine, na osnovu koje je tadašnji predsjedavajući Radmanović uputio zvanično pismo, kojim se traži učešće BiH u Akcionom planu za članstvo (MAP), čime je nedvosmisleno potvrđena opredjeljenost BiH za članstvo u NATO-u. Potom, već 2010. godine, na sastanku ministara vanjskih poslova zemalja članica NATO-a u Talinu, BiH se poziva u Akcioni plan za članstvo (MAP), čija aktivacija biva uslovljena knjiženjem nepokretne perspektivne vojne imovine na ministarstvo odbrane BiH. (NATO, 22/04/2010) Važno je napomenuti da osim političkog značaja navedenih odluka, koje su odraz opšteg konsenzusa svih relevantnih donosioca odluka, iste imaju i pravnu signifikantnost, posebno ako se uzmu u obzir odredbe Zakona o odbrani BiH, gdje se u Članu 84 kaže: "Parlamentarna skupština, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo, te svi subjekti odbrane, u okviru vlastite ustavne i zakonske nadležnosti, provest će potrebne aktivnosti za prijem Bosne i Hercegovine u članstvo NATO-a." (Zakon o odbrani BiH, 2005) Navedeno jasno sugerira da, uzimajući u obzir donesene političke odluke i usvojenu pravnu regulativu, evidentno je da se BiH demokratski izjasnila, ali i obavezala za NATO integracije, odnosno za članstvo u Alijansi. Također, brojne su činjenice, koje pokazuju da je period nakon potpisivanja Dejtona obilježen intenzivnim angažovanjem NATO-a u BiH, uz široku saglasnost domaćih političkih aktera, bez uočenog snažnijeg protivljenja bilo kojeg vanjskog faktora, uključujući Rusiju.

Međutim, situacija se postepeno mijenja, tako da se nakon 2010. godine pojavljuju ometači euro-atlantskog puta BiH, koje postaju vidljivi upravo u vezi nastojanja knjiženja perspektivne nepokretne vojne imovine na državu. Stoga, iako je ispunjenje Talinskog uslova djelovalo kao jednostavan zahtjev, Bosna i Hercegovina nikada nije u potpunosti uspjela ispuniti ovaj uslov, prvenstveno zbog političkih blokada, koje su dolazile iz entiteta Republika Srpska (RS). Protivljenje se uglavnom pravdalo nastojanjem za istovremeno rješavanje cjelokupne imovine BiH, što je kako politički, tako i pravno, ali i administrativno, veoma kompleksno pitanje u BiH. Kao posljedica navedenog, može se konstatovati da je uzalud potrošena gotovo cijela decenija, a da se nije napravio ozbiljniji pomak po pitanju ispunjenja Talinskog uslova, a time i napretka BiH u smislu integriranja u Alijansu. Navedeno se u značajnoj mjeri može objasniti vanjskim činiocima, sa jedne strane, odsustvom fokusa Zapada koji je bio zauzet brojnim krizama, a sa druge strane, stvaranjem prostora drugim akterima da snaže svoj utjecaj u region, prvenstveno Ruskoj Federaciji i Kini.

S obzirom da je Talinski uslov imao za cilj testiranje efikasnosti državnih institucija, kroz zajedničko donošenje odluka na nivou BiH, te da samo knjiženje perspektivnih vojnih lokacija nije imalo poseban značaj niti za BiH, a ni za NATO, u narednim godinama se aktiviranje MAP-a pokušavalo ostvariti prezentovanjem ostvarenog progressa

u drugim oblastima, posebno odbrani i interoperabilnosti OSBiH. U tom smislu, od 2016. godine se intenziviraju aktivnosti Misije BiH pri NATO-u u cilju reinterpretacije Talinskog uslova, tj. da se saveznici ubijede da je konkretni progres u drugim oblastima, uz obavezu nastavka knjiženja lokacija dovoljan razlog da NATO ipak aktivira MAP za BiH. Kao ključni argumenti, koji su izneseni da potvrde ovu tezu, su uspješno sudjelovanje OSBiH u međunarodnim operacijama podrške miru, te usvajanje političko-strateškog dokumenta Pregled odbrane BiH.

Konačno, u decembru 2018. godine, NATO upućuje poziv Bosni i Hercegovini za dostavljanje prvog godišnjeg nacionalnog programa (ANP). Iako je dokument već odavno bio spreman za dostavljanje, jer se na istom aktivno radilo još od 2017. godine, umjesto toga se otvaraju interne političke debate, koje će dodatno odgoditi slanje prvog ANP-a u Brisel. Ipak, nakon dugotrajnih konsultacija, te asistencije NATO štaba u Sarajevu i ambasada 'kvinte'<sup>2</sup>, predvođenih SAD-om, postiže se konsenzus. Isti je podrazumijevao promjenu naziva dokumenta u Program reformi BiH, te djelimično i teksta, u smislu manjeg naglašavanja integracija i članstva BiH u NATO-u. Dokument je zadržao istu strukturu kao ANP, uključujući pet poglavlja i aneks sa tabelama. U tom smislu, kroz zasebna poglavlja se elaboriraju političko-ekonomske aktivnosti, zatim sigurnosne, vojno-odbrambene, resursi, te pravna pitanja, u kontekstu realiziranja istih u definisanom periodu, kako bi se načinio predviđeni progres. Tako struktuiran dokument se u decembru 2019. godine dostavlja u Brisel, te u januaru 2020. godine biva prihvaćen od strane NATO-a<sup>3</sup>. Na ovaj način je i praktično aktiviran Akcioni plan za članstvo BiH (MAP), kojim je BiH definisala neophodne reforme, u svim relevantnim oblastima, kako bi se što kvalitetnije pripremila za članstvo u Alijansi. Ono što ukazuje na ponovne blokade euroatlantskog puta jeste činjenica da BiH još uvijek nije dostavila svoj drugi program reformi, čiji je nacrt Komisija za saradnju sa NATO-om uputila Ministarstvu vanjskih poslova BiH još u junu 2021. godine. Isti je pripremljen i za sjednicu Vijeća ministara BiH, ali je zbog direktnih prijetnji ministara iz entiteta RS isti ipak povučen sa dnevnog reda, kako bi se ostavio prostor za dodatne konsultacije. (BHRT, 4/11/2011) Na pomenutoj sjednici, nije usvojena niti jedna odluka. U međuvremenu, Bosna i Hercegovina je dostavila dokument samoprocjene izvršenja prvog Programa reformi, čime se ipak potvrđuje sudjelovanje BiH u MAP-u. Navedene aktivnosti navode na zaključak da se radi o periodu intenzivnog blokiranja rada i očiglednog podriivanja institucija BiH, a time i blokiranja euroatlantskih integracija države.

<sup>2</sup> Ambasadori kvinte: Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije, Francuske, Njemačke i Italije.

<sup>3</sup> 2020 NATO potvrdio prijem i raduje se saradnji sa BiH u skladu sa dostavljenim dokumentom. [https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics\\_37356.htm](https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_37356.htm)



## 4.

# RUSKI UTJECAJ U REGIONU

Brojni su pokazatelji, koji sugerišu da je Ruska Federacija intenzivirala svoje djelovanje na prostoru Zapadnog Balkana, kako bi zaustavila ili usporila euroatlantske integracije regiona. U ostvarivanju tog cilja evidentno je da su bili neophodni saradnici u regionu, koje su pronašli prvenstveno u spremnosti predstavnika državnih vlasti da implementiraju geostrateške ciljeve Ruske Federacije na Balkanu. Očigledni su primjeri takvog djelovanja u Republici Srbiji, gdje je osim korištenja kapaciteta diplomatskog predstavljanja, također aktiviran i tzv. Humanitarni centar u Nišu, preko kojeg je intenzivirano hibridno djelovanje Ruske Federacije na cijelom Zapadnom Balkanu. (Slobodna Evropa, 16/06/2017) Brojni primjeri svjedoče direktne pokušaje destabilizacije Crne Gore, gdje se prilikom protesta 2015. godine dokumentovalo angažovanje ruskih obavještajaca u direktnim subverzivnim aktivnostima protiv te države. Davanjem otvorene podrške prosrpskom Demokratskom frontu, koji je organizovao serijal nasilnih anti-NATO protesta, Ruska Federacija je pokušavala spriječiti članstvo Crne Gore u NATO-u. (Aljazeera Balkans, 2015)

Opredjeljenost srpskih političara u regionu da intenziviraju saradnju sa Rusijom, posebno u vezi preventiranja širenja NATO-a, pravdala se tradicionalnim prijateljstvom sa ruskim narodom, međutim brojni su pokazatelji da se u stvari radi o manipulaciji građana. Strateško komuniciranje je bazirano na emocijama, kojima se naglašavalo neprijateljstvo naspram Zapada i savezništvo sa Rusijom. Najbolji pokazatelj da bez obzira što su osiguravali većinsku podršku za anti-evroatlantsko djelovanje, odlazak građana BiH u zemlje zapadne Evrope, a ne u Rusiju je izraz realne percepcije o pripadnosti ovog područja. To očigledno nije Rusija, nego zapadno-evropske države.

Da se radilo o sveobuhvatnom strateškom poduhvatu Ruske Federacije, usmjerenom protiv širenja NATO-a, potvrđuju događanja u Ukrajini, a također i destruktivno djelovanje u BiH, koje se može argumentovati kroz primjere vanjsko-političkog djelovanja ruskih zvaničnika, njihovim aktivnostima u UN-u, ponašanje ruskih ambasadora u BiH, te kroz odluke Vijeća za implementaciju mira u BiH.

## 5.

# DJELOVANJE RUSKE FEDERACIJE U ORGANIZACIJI UN

Jedan od bitnih foruma, koje Rusija tradicionalno koristi za implementaciju svojih nacionalnih interesa, jeste svakako organizacija UN, gdje je njena moć dodatno naglašena činjenicom posjedovanja prava veto-a u Vijeću sigurnosti (VSUN). Analizirajući djelovanje VSUN od 1996. do 2022. godine, uočiti ćemo da je Vijeće usvojilo trideset rezolucija o BiH, ali je također održalo i brojne sastanke, na kojima se razmatrala situacija u ovoj državi.

Najveći broj rezolucija VSUN se odnosio na autorizaciju, odnosno produženje mandata Evropskih snaga (EUFOR) u BiH u sklopu operacije ALTEA, potom na imenovanje visokih predstavnika u BiH, te generalno na situaciju u državi.

Kada je u pitanju mandat EFOR-a, VSUN je usvojilo osamnaest rezolucija<sup>4</sup>, pri čemu su sve do 2014. godine, odluke donesene uz podršku Rusije. Međutim, tokom glasanja o produženju mandata u julu 2014. godine, Rusija je bila suzdržana. U objašnjenju ovakvog glasanja, ruski ambasador Čurkin je istakao da Rusija razumije važnost misije ALTEA u BiH, ali se u isto vrijeme „odlučno protivi da se međunarodno prisustvo koristi kao sredstvo za ubrzanje procesa integracije BiH u NATO i EU.“ (UNSC S/PV 7307, 2014.). Povodom činjenice da se prvi put odluka nije donijela jednoglasno, britanski diplomata Majkl Tejtm (Michael Tatham) je iskazao zabrinutost „što Rusija pokazuje prezir prema euroatlantskoj budućnosti Bosne i Hercegovine“. (Slobodna Evropa, 12/11/2014.) Također, kraj 2021. godine je obilježen direktnim prijetnjama da će Rusija uložiti veto na daljnje produženje misije EUFOR-a, dovodeći to u vezu sa imenovanjem novog visokog predstavnika za BiH. Navedeno potvrđuju činjenice, koje ilustruju žučnu raspravu tokom pripreme i usvajanja rezolucije iz novembra 2021. godine, što je rezultiralo značajnim reduciranjem teksta iste, što uključuje i brisanje paragrafa, koji se odnose na podršku imenovanju novog visokog predstavnika za BiH. (S/RES/2604, 03/11/2021) „Tokom debate je nekoliko članica Vijeća, uključujući Norvešku i Estoniju, izrazilo žaljenje što Vijeće sigurnosti nije usvojilo sadržajnu rezoluciju.“ (UNSC/14585, 2021)

Ako se uzme u obzir širi kontekst ruskih stavova po pitanju mandata EUFOR-a, jasno se može zaključiti da je ovakav ruski stav direktno povezan sa nastojanjima podriivanja

funkcionisanja BiH, tj. davanjem pune podrške podriivačkim aktivnostima političkog establišmenta entiteta RS.

Analizirajući rezolucije VSUN-a, koje se odnose na visoke predstavnike u BiH, može se uočiti da šest usvojenih rezolucija potvrđuje imenovanje visokih predstavnika za BiH. Imajući na umu da je do sada imenovano ukupno osam visokih predstavnika, treba naznačiti da je podrška jednom od njih (Christian Schwarz-Schilling) izražena putem pisma predsjednika VSUN-a od 30. januara 2006. godine, a u ime cijelog Vijeća. (UNSC. S/2006/61, 2006)

Svoje direktno protivljenje imenovanju Visokog predstavnika Kristijana Šmita, Ruska Federacija je iskazala prijedlogom nacrt rezolucije VSUN-a, koja je diskutovana tokom sastanka Vijeća 22. jula 2021. godine, uz podršku Narodne Republike Kine, kojom je sugerisano ukidanje OHR-a. Rezoluciju je odbilo svih ostalih trinaest članica, pozivajući se na raniji dogovor oko preduslova '5+2', koji, kako je konstatovano, još uvijek nisu ispunjeni. Ovim potezima Ruska Federacija je direktno demonstrirala podršku podriivanju institucija BiH.

Osim gore elaboriranih, Vijeće sigurnosti je usvojilo još tri rezolucije o BiH, i to rezoluciju 1008 iz 1996. godine, kojom se autorizuje raspoređivanje multinacionalnih stabilizacijskih snaga (SFOR), potom rezoluciju 1168 iz 1998. godine, kojom se daje podrška snaženju Međunarodne policijske misije (IPTF) u BiH, te rezoluciju 1503 iz 2010. godine, kojom se traži od Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju (ICTY) i Međunarodnog suda pravde (ICJ) da okončaju svoj posao do 2003. godine. Sve pomenute rezolucije su podržane od strane Ruske Federacije. S obzirom da su iste razmatrane u periodu do 2010. godine, očigledno je da u tom periodu nije bilo izraženog malignog utjecaja Ruske Federacije u BiH.

Tokom sastanka Vijeća sigurnosti od 8. jula 2015. godine je predložen i nacrt rezolucije, kojom se obilježava godišnjica genocida u Srebrenici, međutim Ruska Federacija je uložila veto na pomenutu rezoluciju. (S/PV.7481, 2015) Pomenuti ruski potez se u entitetu RS i Republici Srbiji proslavljao kao pobjeda da se izbjegne globalni 'stub srama', te ga politički establišment susjedne države i bh. entiteta jasno percipiraju kao rusku podrška spasa srpskom narodu.

<sup>4</sup> Vidi tabelu 1 u tekstu

Tabela 1.

**Rezolucije UN-a o imenovanju visokih predstavnika za BiH**

Dokument VSUN	Godina	Visoki predstavnik	Stav Ruske Federacije
Rezolucija S/RES/1031	1995	Carl Bildt	PODRŽALA
Rezolucija S/RES/1112	1997	Carlos Westendorp	PODRŽALA
Rezolucija S/RES/1256	1999	Wolfgang Petritsch	PODRŽALA
Rezolucija S/RES/1396	2002	Paddy Ashdown	PODRŽALA
Pismo S/2006/61	2006	Christian Schwarz-Schilling	PODRŽALA
Rezolucija S/RES/1764	2007	Miroslav Lajčak	PODRŽALA
Rezolucija S/RES/1869	2009	Valentin Incko	PODRŽALA
Draft rezolucije	2021	Christian Schmit	ZAPRIJETILA VETO-om

Djelovanje Ruske Federacije u VSUN-u je također bilo ispoljeno i kroz diskusije tokom godišnjih sastanaka Vijeća, na kojima se raspravljalo o implementaciji Dejtonskog sporazuma, kojom prilikom su prezentirani izvještaji Visokog predstavnika u BiH. Analizirajući diskusije Ruske Federacije, može se jasno uočiti da se od 2010. godine intenzivira podrška rukovodstvu entiteta RS, a koje je u izvještajima označeno kao remetilački faktor u provođenju reformi u BiH. Ti izvještaji su u narednom periodu konkretnije i oštrije upozoravali na destruktivno djelovanje iz RS, međutim, u isto vrijeme je i podrška Ruske Federacije tome bila sve direktnija. Navedeno potvrđuje zapisnik sa sastanka Vijeća od 9. maja 2011. godine, u kojem tokom svog govora, ruski ambasador Čurkin predlaže da Vijeće osim zvaničnog izvještaja visokog predstavnika Incka, razmatra i posebni izvještaj, koji je dostavljen od predsjednika entiteta RS Dodika. Ovakvim postupkom se Rusija najdirektnije stavlja na stranu jednog entiteta u BiH, dovodeći tako u pitanje relevantnost izvještaja visokog predstavnika BiH.

Ako analiziramo odnos Ruske Federacije naspram BiH kroz njeno djelovanje u Vijeću sigurnosti, vidjet ćemo da se tokom prve poslijeratne decenije nije uočavalo direktno protivljenje NATO integracijama BiH. Međutim, takav odnos se očigledno mijenja nakon 2010. godine, kada se uočava podrška djelovanju političara iz RS, kako u njihovim aktivnostima podrivanja institucija BiH, tako i blokiranja njenog NATO puta. (SCR, 17/03/2022)

## 6.

## SUSRETI RUSKIH ZVANIČNIKA I PREDSTAVNIKA ENTITETA RS

Utjecaj Ruske Federacije u BiH interesantno je analizirati i kroz elaboriranje susreta zvaničnika iz entiteta RS sa predstavnicima ruske vlasti, koji su se realizovali posjetama jednih ili drugih. Značajniji intenzitet susreta, kao ni značaj susreta nije zabilježen do 2011. godine. U smislu navedenog, podaci pokazuju da je u periodu od 2012. pa do 2021. godine gospodin Milorad Dodik posjećivao Rusku Federaciju svake godine, kako u svojstvu predsjednika entiteta, tako i kao član Predsjedništva BiH. Osim susreta sa Putinom, Dodik se sastajao i sa drugim zvaničnicima RF, od čega su u kontekstu predmetnog istraživanja interesantni sastanci sa premijerom Medvedevom, ministrom vanjskih poslova RF Lavrovom, ministrom odbrane Šugojevom, te predstavnicima Ruske naftne industrije.

Tokom posjete Sankt Peterburgu iz juna 2012. godine, Dodik je u svojstvu predsjednika entiteta RS razgovarao sa predsjednikom Putinom, pri čemu je fokus razgovora bio ekonomija i naftna industrija. (B92, 21/06/2012.) Nakon ovog sastanka nije bilo zvaničnih izvještaja, koji sugerišu da se posebno razgovaralo o temama, koje se tiču E-A integracijskih procesa BiH. Milorad Dodik je ubrzo nakon toga ponovo putovao u Rusiju, i to u februaru 2013. godine, kada je boravio u dvodnevnoj posjeti Moskvi. On se ovom prilikom, u svojstvu predsjednika entiteta, susreo sa ministrom vanjskih poslova Sergejom Lavrovim, kada je fokus razgovora bio na unutrašnjim političkim pitanjima u BiH. Da su tema razgovora sa Lavrovom bile E-A integracije potvrđuje i sam Dodik, koji u izjavi nakon sastanka kaže "da BiH neće moći pristupiti NATO-u ukoliko potvrdnu odluku na referendumu u Republici Srpskoj ne dadu građani toga entiteta." Navedeno jasno potvrđuje da već tada svjedočimo primjerima direktnog ruskog miješanja u unutrašnja pitanja BiH. Osim političkih tema, Dodik je u Moskvi razgovarao i o ekonomskim pitanjima, kada je sa Aleksejom Milerom, predstavnikom ruskog gasnog giganta Gasproma, te rukovodstvom Zarubezhnefta dogovorio poslove iz oblasti energetike. (DW, 05/11/2013)

Iako je prvih dana posjete Dodika Moskvi u septembru 2014. godine djelovalo da neće doći do susreta sa Putinom, oficijelni susret je ipak zabilježen. S obzirom da se ovaj susret održao neposredno pred opšte izbore u BiH, čekanje se Dodiku isplatilo, u kontekstu predizborne kampanje. Ovom prilikom je dobio direktnu podršku Putina, što je potvrđeno i u njegovoj izjavi nakon susreta: „Znam da ćete uskoro

imati izbore, i želim vam uspjeh. Znam da ste iskusan i vješt političar." (Politika, 07/09/2014)

Očigledno je Dodiku podrška trebala i za lokalne izbore, tako da se uputio u Moskvu i 2016. godine, gdje se ponovo susreo sa Putinom. Dodik je nakon sastanka izjavio "da je razgovor bio veoma uspješan, da je prošao u najboljoj mogućoj atmosferi, te da je razgovarano o važnim političkim i ekonomskim pitanjima", objavio je RTRS 22. septembra 2016. godine. Već u martu 2017. godine, Dodik se u Moskvi sastaje sa ministrom Lavrovom, kada se, kako je rekao u svojoj izjavi, zahvalio Rusiji na blokiranju rezolucije u VS UN, vezanom za genocid u Srebrenici. (TVK3, 02/03/2017)

Naredni susret Dodika i Putina desio se u junu 2017. godine na marginama ekonomskog foruma u Sankt Peterburgu (balkaninsight, 08/06/2017) Predsjednik entiteta RS se sa ruskim predsjednikom Putinom susreće i 2018. godine, i to dva puta. Prvo u Sankt Peterburgu, i ovaj put na marginama međunarodnog ekonomskog foruma, nakon kojeg je izjavio da: "Republika Srpska ima prijatelja u velikoj Ruskoj Federaciji i u imenu njenog predsjednika Vladimira Putina, s kojim se u kontinuitetu godišnje sastaje barem dva puta." (radio.sarajevo.ba. 25/05/2018) U septembru iste godine, susret je upriličen u Sočiju, kada je Putin naglasio postojanje dobrih odnosa između Rusije i Republike Srpske, te Dodiku zaželio uspjeh na predstojećim izborima za člana Predsjedništva BiH. Na ovaj način je predizborna podrška Putina Dodiku i vezama sa RS postala ustaljena praksa, čime se očigledno kreirala situacija za direktni i kontinuirani utjecaj Ruske Federacije u BiH. Ovome ide u prilog i Dodikova izjava nakon sastanka, koji kaže: "Bilo bi katastrofalno za naš narod da izgubi pažnju Rusije u smislu pomoći i podrške." (Sputnik Srbija, 30/09/2018) Intenzivirana saradnja na relaciji Moskva – Banja Luka je uočena i od strane Vašingtona, što potvrđuje i Izvještaj američkog Kongresa iz januara 2018. godine, u kojem se optužuje Rusija za pokretanje asimetričnih napada na demokratske zemlje u Evropi, tvrdeći "da Rusija agresivno cilja na zemlje u centralnoj i istočnoj Evropi koje žele da se pridruže EU i NATO-u. U izvještaju se također navodi da bi intenzivirani odnosi Rusije sa predsjednikom RS Miloradom Dodikom mogli biti korisni u usporavanju puta Bosne u NATO". (Balkan Insight, 01/10/2018)

U ime Ruske Federacije, u posjeti Bosni i Hercegovini je u aprilu 2018. godine boravila Valentina Matvijenko,

predsjednica Vijeća Federalne skupštine, koja je tokom svog obraćanja u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine izjavila: „U BiH je bio građanski rat.“, te sugerisala da „Ruska Federacija smatra da treba prestrukturirati Ustavni sud BiH i da se Sud BiH i Tužilaštvo ne pominju u Ustavu Bosne i Hercegovine.“ (Istraga.ba, 14.11.2021.)

Upravo isti narativ koriste zvaničnici entiteta RS, u svom nastojanju podriivanja državnih institucija i prenosa nadležnosti na entitetski nivo.

O euroatlantskim integracijama su Putin i Dodik razgovarali ponovo u januaru 2019. godine, u sklopu Putinove posjete Beogradu. To potvrđuje i Dodikova izjava, u kojoj ističe svoje protivljenje NATO integracijama. „U BiH se stalno nešto uslovljava. Bošnjačka strana formiranje vlasti uslovljava prihvatanjem NATO puta, što mi odlučno odbijamo, tako da će primena izbornih rezultata potrajati.“ (N1, 17/01/2019) Iste godine u novembru Dodik ponovo putuje u Rusiju, kada se u junu u Sant Peterburgu sastaje sa ministrom vanjskih poslova Lavrovom. I ovaj susret potvrđuje da Rusija nastavlja sa davanjem podrške jednom entitetu, što je očigledno iz izjave Lavrova, koji kaže: „Podržavamo vas i poduzimamo sve moguće mjere da spriječimo diskriminaciju Republike Srpske dok se rješavaju bosanskohercegovačka pitanja.“ (MFA Russia, 06/06/2019) Povodom otvaranja Evropskih sportskih igara u Bjelorusiji u junu 2019. godine, Dodik se u Minsku susreo sa ruskim premijerom Dmitrijem Medvedevom, kada je demonstrativno napustio svečanu ložu dok je prolazio svečani defile sportista Kosova. (Alternativna televizija, 21/06/2019.)

Dodik se iste godine ponovo susreće sa Medvedevom, ovaj put u Beogradu, kojom prilikom je ruski premijer istakao da „Rusija gaji prijateljske odnose sa BiH, ali posebno sa Republikom Srpskom.“ (Srpska info, 19/10/2019.)

I u junu 2020. godine upriličen je sastanak Dodika i Putina u Moskvi, nakon Parade pobjede. Ono što je posebno interesantno jeste činjenica da se tokom ove posjete Dodik sastao i sa ministrom odbrane Ruske Federacije Sergejom Šojguom, kao i predsjednikom Južne Osetije, Antolijem Bibolovim. (Nezavisne novine, 24/06/2020) Imajući u vidu pojačane aktivnosti podriivanja institucija BiH, koje je intenzivirao upravo u tom periodu, očigledno je da je posjeta iskorištena za rusku podršku njemu lično, kao i njegovom secesionističkom djelovanju.

Ruski ministar vanjskih poslova Sergej Lavrov je posljednjih godina također intenzivirao susrete sa Miloradom Dodikom. Svaki put je dao bezrezervnu podršku lideru SNSD-a i članu Predsjedništva BiH iz Republike Srpske. Tako, tokom posjete Lavrova u decembru 2020. godine, Dodik je skandalozno izjavio: „Danas je u Republici Srpskoj, sutra ide u posjetu Bosni i Hercegovini.“ Treba naglasiti da su tom periodu aktuelizirane inicijative oko organizovanja tzv. 'Dejtona 2', čemu se u svojoj izjavi nakon sastanka sa Dodikom Lavrov direktno usprotivio, rekavši da: „Rušenje i revizija Dejtona može izazvati najozbiljnije posljedice i

implikacije.“ (Jutarnji.hr, 14/12/2020) Dokumenti govore, da je od 2018. godine Dodik imao kontakte sa Lavrovom nekoliko puta godišnje.

Prema navodima kabineta člana Predsjedništva BiH, Dodik i ruski predsjednik Putin su se sastali u Moskvi u decembru 2021. godine. „Sa predsjednikom Putinom razgovarao sam o aktuelnoj situaciji u regionu. Upoznao sam Putina sa našim viđenjem situacije u Bosni i Hercegovini. Mogu da kažem da je on veoma upoznat sa detaljima i interesovalo ga je gotovo svako od pitanja mogućeg razvoja političke situacije“, rekao je Dodik nakon sastanka. (Radio Slobodna Evropa, 02/12/2021.) Već naredne sedmice, nakon sastanka sa Putinom, Dodik je inicirao usvajanje zaključaka u Skupštini RS, kojima se direktno podriivaju institucije BiH, blokira euroatlantski put, te krši Ustav države.

Da se u Moskvi govorilo na temu euroatlantskih integracija, potvrđeno je i nakon telefonskog razgovora Dodika sa ruskim ministrom Lavrovom, koji je obavljen u prvim danima ruske agresije na Ukrajinu. Tim povodom je na službenoj stranici ruske ambasade objavljeno: „Obavljena je razmjena mišljenja o implementaciji dogovora nastalih nakon sastanka Predsjednika Ruske Federacije Vladimira Putina i Milorada Dodika u Moskvi u decembru 2021. godine. Zacrtni su koraci za intenziviranje napora u tom pravcu. Ponovo je potvrđena zajednička opredjeljenost za striktno poštovanje Dejtonskog sporazuma o Bosni i Hercegovini, suzbijanje sve prisutnijih pokušaja da se principi sadržani u njima i odobreni od strane Vijeća sigurnosti UN-a preinače kako bi odgovarali EU i NATO-u i na štetu naroda Republike Srpske.“ (N1, 28/02/2022)

Ako se analiziraju susreti ruskih zvaničnika sa predstavnicima vlasti Bosne i Hercegovine, vrlo jasno se uočava da su se oni uglavnom sastajali sa predstavnicima iz entiteta RS, te da su ti susreti intenzivirani, posebno u posljednjih pet godina. Očigledno je da su najbrojniji susreti sa gospodinom Dodikom, koji se u proteklih deset godina najmanje deset puta sastao sa Vladimirom Putinom. Intenzitet susreta, kao i teme o kojima se govorilo jasno sugerišu da je Dodik imao značajnu ulogu u provođenju ruskih interesa na Zapadnom Balkanu, a također da su ti interesi očigledno vezani za NATO integracije. Strateške smjernice, koje su očigledno dolazile od ruskog predsjednika Putina, potom razrađene sa drugim ruskim zvaničnicima, uključujući ministra Lavrova, implementirane su na terenu uz svakodnevnu koordinaciju sa ruskim ambasadorima u BiH.

## 7.

## AKTIVNOSTI RUSKIH AMBASADORA U BIH

Od Dejtonskog sporazuma pa do danas u Bosni i Hercegovini je akreditovano sedam ruskih ambasadora, počevši sa Jakovom Gerasimovom 1996. godine, pa do Igora Kalabuhova, koji obavlja tu dužnost od 2021. godine. Ambasadori Ruske Federacije su svoj utjecaj u BiH realizovali, kako kroz bilateralne i multilateralne aktivnosti, javne nastupe, a tako i putem sudjelovanja u, i odlučivanju PIC-a.

Analizirajući njihovo angažovanje tokom prve dekade nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma, činjenice govore da se Ruska Federacija nije direktno protivila euroatlantskim integracijama BiH. To nedvosmisleno potvrđuju potpisi ruskih ambasadora na dokumentima Komisije za reformu odbrane iz 2003. i 2004. godine. U jednom od njih stoji da "Komisija smatra da su njene preporuke prvi korak za Bosnu i Hercegovinu na njenom putu ka članstvu u NATO-u i punoj integraciji u evroatlantske strukture." (DRC. 2003)

U Bosni i Hercegovini se još od 2006. godine aktivno govori o eventualnim ustavnim promjenama, što je u to vrijeme podržavala i Ruska Federacija, a najbolji primjer tome jeste njihova podrška tzv. 'Aprilskom paketu'. Propašću pomenute reformske inicijative, aktiviraju se destabilizacijske aktivnosti, kao i blokade reformskih procesa BiH, uglavnom inicirane iz entiteta RS. Komentarišući rasprave o ustavnim promjenama, ruski ambasador u BiH Konstantin Šuvalov, nakon sastanka sa entitetskim predsjednikom Dodikom, izjavio je da se ne bi trebalo raditi na destabilizaciji političke situacije u Republici Srpskoj i BiH. (RTRS, 03/04/2009) Iako se ovo ne odnosi direktno na euro-atlantske integracije, ipak je iz izjave vidljivo fokusiranje RF na podršku političkom establišmentu entiteta RS.

Analize pokazuju da inicijalno djelovanje ruskih ambasadora Aleksandra Bocana Harčenka nije direktno ukazivalo na otvoreno protivljenje NATO integracijama, niti podršku separatističkim aktivnostima zvaničnika iz RS. To potvrđuje i njegova izjava iz novembra 2009. godine, kada je istakao da "njegova zemlja ne podržava dezintegraciju BiH, jer je stav Moskve jasan i principijelan - suverenitet i cjelovitost BiH." (Glas Srpske, 01/11/2009) On čak nije ni izražavao protivljenje ustavnim promjenama, ali je isticao stav Moskve da o tome treba da odlučuju političari iz BiH bez pritisaka, uz eventualno savjetodavnu ulogu međunarodne zajednice. Govoreći za Federalnu televiziju, Harčenko je rekao da "smatra da prvo treba da dođe do zatvaranja Kancelarije visokog predstavnika, zatim njena tranzicija u kancelariju predstavnika EU, a nakon toga promjena Ustava uz saglasnost svih političkih lidera u BiH" (Glas Srpske, 01/11/2009.) Međutim, pred kraj njegovog mandata već se primjećuju drugačiji tonovi u smislu EA integracija, što se vidi iz izjave nakon sastanka sa Dodikom, tada predsjednikom entiteta RS, da je na posljednjoj sjednici PIK-a korigovan dnevni red, te da su euroatlantske integracije odvojeno diskovane od suštinskih dejtonskih pitanja, što je kako je istakao, interes Rusije, te naglasio da "Evroatlantske integracije su stvar BiH, Republike Srpske, te EU." (Nezavisne novine, 10/12/2013.)

Dolaskom ambasadora Ivancova, Ruska Federacija iskazuje svoje direktno djelovanje u smislu protivljenja ulaska Bosne i Hercegovine u NATO. On je to javno izjavio novinarima u Banjaluci, kada je rekao: "Pitanje je šta NATO može uraditi za BiH. Može li pojačati njenu bezbednost ili stabilnost, kako može doprineti statusu BiH u Evropi i celom svetu, a što je najvažnije, može li izgraditi kohezivnije društvo? Još

Tabela2.

	Ambasador u BiH	Period	Imenovan od strane
1	Jakov Gerasimov	decembar 1996. -januar 1998.	Boris Jeljcin
2	Filip Sidorski	januar 1998. - decembar 2000.	Boris Jeljcin
3	Aleksandar Gričenko	decembar 2000. - mart 2005.	Vladimir Putin
4	Konstantin Šuvalov	mart 2005. - septembar 2009.	Vladimir Putin
5	Aleksandar Bocan-Harčenko	septembar 2009. - avgust 2014.	Dmitrij Medvedev
6	Petar Ivancov	avgusut 2014. - decembar 2020.	Vladimir Putin
7.	Igor Kalabuhov	decembar 2020. -	Vladimir Putin

nisam čuo uverljiv dokaz da bi to moglo biti tako, naprotiv, zato je naša preporuka da BiH ne bi trebalo da ide u članstvo.” (Beta, 13/06/2016) Reagujući na izjavu hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarević, koja je ustvrdila „da je Rusija uključena u hibridno ratovanje, te da vidimo snažne veze između (predsjednika RS Milorada) Dodika i Rusije, tu bi onda imali ruski uticaj kroz oružje, taktiku, obavještajni rat informisanjem i dezinformisanjem...”, Ivancov je rekao da “ne razumije kako bi se hibridni rat mogao iskoristiti u kontekstu odnosa Rusije i bosanskohercegovačkog entiteta Republike Srpske”. (Aljazeera Balkans, 01/12/2016) što u suštini ne demantuje navode hrvatske predsjednice. Pokušaji da se “progura” integracija BiH u NATO, koji podrivaju temelje funkcionisanja BiH kao države tri ravnopravna naroda i dva entiteta sa širokim ustavnim ovlaštenjima, dovode u pitanje bezbjednost i stabilnost, zaprijetio je Ivancov. (Vijesti.ba, 04/07/2020)

Novi ruski ambasador Igor Kabulov je očigledno nastavio sa ohrabivanjem blokada NATO integracija. To potvrđuje i saopštenje ruske ambasade nakon formiranja Komisije za saradnju sa NATO-om, kojim se direktno prijeto da “u slučaju praktičnog približavanja BiH NATO-u, Rusija morati reagirati na ovaj neprijateljski korak.” “Pozivamo prijatelje u BiH da dobro razmisle, da izvažu sve “za” i “protiv”, da uzmu u obzir mišljenje svih stanovnika zemlje koji su daleko od konsenzusa o ovom pitanju.” (DW, 20/03/2021) Ambasador Kalabuhov ide čak i korak dalje, dajući direktnu podršku podrivanju institucija BiH, izjavivši “da ne vidi ništa sporno u potezima čelnika Republike Srpske koji nastoje da brojna pitanja koja su u nadležnosti BiH vrate na taj entitet.” Upravo djelovanje ambasadora Kalabuhova najbolje potvrđuje promjenu kursa Ruske Federacije naspram euroatlantskog puta BiH. U tom smislu on je izjavio da “ono što je bilo u 2000-ima više nije u skladu sa ruskim nacionalnim interesima”. (Istraga.ba, 25/12/2021)

Agresivni nasrtaj Putina na suverenu državu Ukrajinu, koji je prouzrokovao masivna stradanja civila i rušenja infrastrukture, podsjetio je građane u BiH na teške ratne dane iz bliske prošlosti. Međutim, ni to nije spriječilo ruskog ambasadora da nastavi sa najgnusnijim prijetnjama, rekavši: “Na primjeru Ukrajine smo pokazali šta očekujemo. Ako bude prijetnja mi ćemo reagovati.” Ovim se jasno prezentuje ruski neprijateljski stav prema BiH i njenom NATO integracijskom putu. Prijetnjom navedeni stav smatra i Ambasada SAD-a u BiH, što se vidi iz objavljenog posta: “Posljednje prijetnje ruskog ambasadora Bosni i Hercegovini su opasne, neodgovorne i neprihvatljive.” (US Embassy Sarajevo, 17/03/2022) Ruski ambasadori su posljednjih sedam godina koristili svaku priliku da iskažu svoje protivljenje NATO integracijama, a najčešće nakon sastanaka sa zvaničnicima entiteta RS. Analize pokazuju da se posljednjih godina ti susreti odvijali gotovo svake sedmice, što očigledno potvrđuje da se radi o koordiniranom djelovanju.

## 8.

## VIJEĆE ZA IMPLEMENTACIJU MIRA (PIC) KAO PLATFORMA DJELOVANJA RUSKE FEDERACIJE

Ruski utjecaj u BiH je interesantno razmatrati i kroz sudjelovanje u radu Vijeća za implementaciju mira (PIC). U tom smislu, ako se analiziraju saopštenja Upravnog odbora PIC-a, može se uočiti da je od marta 1999. go do kraja 2021. godine Vijeće izdalo stotinu sedamdeset saopštenja. Ista su tretirala sve aktivnosti, koje se odnose na provođenje Dejtonskog sporazuma, uključujući pitanja iz oblasti politike, sigurnosti, odbrane, vladavine prava, ekonomije, euroatlantskih integracija i sl. S tim u vezi, ruski predstavnik u Upravnom odboru čak trideset osam puta nije podržao službena saopštenja PIC-a, ili pak neke dijelove istih.

Službena arhiva OHR-a pokazuje da ambasador Ruske Federacije po prvi put izdvaja svoje mišljenje 31. oktobra 2007. godine, negodujući na odluku Visokog predstavnika da promjeni procedure o usvajanju odluka u Vijeću ministara BiH i Parlamentarnoj skupštini BiH, koja je imala za cilj sprječavanje blokada rada državnih institucija. (OHR, 31/10/2007). Dokumenti potvrđuju da je do tada Upravni odbor PIC-a (UO) usvojio devedeset i sedam komunika, u kojima se govorilo o policijskim reformama, podsticanju euroatlantskih integracija, ustavnim reformama, osudi genocida, podršci suverenitetu i teritorijalnom integritetu BiH i sl., no Rusija je u svim tim slučajevima podržala saopštenja. Drugi put, Rusija se ne pridružuje saopštenju UO 25. juna 2008. godine, kada se pozdravlja implementacija odluke Visokog predstavnika iz oktobra 2007. godine, te definiše pet uslova za zatvaranje kancelarije OHR-a, posebno se fokusirajući na onaj koji se tiče definisanja vlasništva nad državnom imovinom. (OHR, 25/06/2008) Rusko izdvajanje mišljenja od saopštenja PIC-a ponavlja se 30. juna 2009. godine, kada je Upravni odbor osudio odluku Narodne skupštine RS od 14. maja 2009. godine, kojom se podrivaju državne institucije i krši Ustav BiH. Navedene stavove predstavnik RF je uglavnom pravdao odlukom o nemiješanju u unutrašnja pitanja u entitetima BiH. (OHR, 30/06/2009)

Visoki predstavnik u BiH 5. januara 2011. godine suspenduje Zakon o statusu državne imovine RS-a na teritoriji Republike Srpske, do konačne odluke Ustavnog suda BiH. Međutim, Ruska Federacija se službeno ogradila od saopštenja Upravnog odbora, u kojem je PIC izrazio „punu podršku odluci visokog predstavnika, kojom se suspenduje primjena Zakona o statusu državne imovine RS-a na teritoriji Republike Srpske.“ (OHR, 05/01/2011) Naredno

rusko protivljenje iskazano je već 31. marta, izjavljujući da ne podržava raniju odluku Visokog predstavnika od 5. januara 2011. godine, kao ni odluku od 27. marta iste godine, kojom se suspenduju odluke Centralne izborne komisije BiH (OHR, 31/03/2011), a također i 15. aprila iste godine, kada PIC snažno podržava pravosudne institucije na državnom nivou BiH. Ovom prilikom Upravni odbor je najoštrije osudio pokušaje NSRS-a da podriva držaneve institucije. (OHR, 13/04/2011) i u narednom saopštenju Upravnog odbora od 7. jula 2011., Rusija izdvaja svoje stav od mišljenja PIC-a, iskazanog u odjeljku kojim se osuđuju izjave nekih političara, a kojima se podriva teritorijalni integritet BiH, te prijeti unilateralnim promjenama ustavne strukture BiH. (OHR, 07/06/2011) Ambasadori Upravnog odbora PIC-a, osim Rusije, 17. februara 2012. godine ponavljaju svoju nedvosmislenu podršku svim pravosudnim institucijama BiH i naglašavaju „da je profesionalan, nepristrasan, nezavisan i odgovoran pravosudni sistem temelj za učvršćivanje vladavine prava u zemlji, koji je suštinski element funkcionalne demokratije“. (OHR, 17/02/2012) Rusija se ne slaže sa saopštenjem Upravnog odbora ni 30. novembra 2012. godine, kada je PIC osudio verbalne napade lokalnih političkih lidera na visokog predstavnika, OHR i druge predstavnike Međunarodne zajednice i pozvao političke lidere da se fokusiraju na konkretne pozitivne promjene. (OHR, 30/11/2012) U saopštenju PIC-a od 23. juna 2013. godine se pozivaju nadležni da iskažu opredjeljenost BiH za euroatlantske integracije, te podstiču registraciju perspektivne vojne imovine i aktiviranje Akcionog plana za članstvo u NATO-u. Ruski predstavnik ne potpisuje predmetno saopštenje. (OHR, 23/06/2013) Rusija se tokom 2014. godine ogradila od saopštenja PIC-a tri puta, i to 11. februara, kada se govorilo o protestima u Federaciji BiH, komentarišući da je to unutrašnja stvar FBiH. (OHR, 11/02/2014), zatim 22. maja, kada je PIC pozvao da ubrzaju registraciju nepokretne perspektivne vojne imovine, te tako pokažu opredjeljenost zemlje za euroatlantske integracije, kako bi se aktivirao Akcioni plan za članstvo u NATO-u (OHR, 22/05/2014); te ponovo 10. decembra, kada su pozvane vlasti u BiH da po zahtjevu Državnog pravobranioca BiH uknjiže perspektivnu vojnu imovinu u vlasništvo države BiH, kako to zahtijeva Zakon o odbrani BiH, a što je i preduvjet za aktiviranje Akcionog plana za članstvo u NATO-u. (OHR, 10/12/2014) U 2015. godini Rusija ne potpisuje saopštenje PIC-a dva puta, 14. jula kada Upravni odbor upozorava na najavljeni referendum



u entitetu RS "o ovlaštenjima visokog predstavnika i pravosuđa BiH predstavljao fundamentalno kršenje Općeg okvirnog sporazuma za mir" (OHR, 14/07/2015), te 02. decembra, kada su članice NATO-a u PIC-u pozdravile nastavak progressa po pitanju registracije vojne imovine, te punu podršku aktivaciji MAP-a za BiH. (OHR, 02/12/2015)

Predstavnici RF se tokom 2016. godine nisu pridružili saopštenjima PIC-a četiri puta, počevši sa 8. junom, kada Upravni odbor poziva zvaničnike iz entiteta RS da omoguće registraciju vojne imovine, te urgira usvajanje dokumenta Pregled odbrane BiH, sve u cilju aktiviranja MAP-a. (OHR, 08/06/2016) Potom, 30. augusta ponovo, kada PIC osuđuje najavu referenduma od strane Skupštine RS, kao i 21. septembra, kada PIC daje podršku Ustavnom sudu BiH u vezi suspenzije odluke NSRS-a o referendumu. (OHR, 21/09/2016) I na kraju, RF ne potpisuje saopštenje Upravnog odbora ni 7. decembra, kada su zemlje članice NATO-a i Japan čestitale vlastima u BiH usvajanje vrlo važnog strateškog dokumenta - Pregleda odbrane BiH, pri čemu su izrazili podršku procesu registracije vojne imovine, u cilju aktiviranja Akcionog plana za članstvo u NATO-u. (OHR, 07/12/2016) U svom saopštenju od 8. decembra 2017. godine članovi UO PIC-a su, između ostalog, podstakli implementaciju Pregleda odbrane, te modernizaciju OS BiH, kao i registraciju perspektivne vojne imovine u oba entiteta, što ruski predstavnik nije podržao. (OHR, 08/12/2017)

Rusija u 2018. godini dva puta nije podržala saopštenje PIC-a. Prvi put je izdvojila mišljenje u vezi jednog paragrafa saopštenja od 6. juna 2018. godine, u kojem je PIC izrazio zabrinutost u vezi nesrazmjerne kupovine oružja dugih cijevi za policijske agencije. (OHR, 06/06/2018) Nakon toga, ponovo se ogradiła od zajedničkog saopštenja 5. decembra, kada je Upravni odbor podsjetio da entiteti nemaju pravo na otcjepljenje od BiH i postoje samo na osnovu Ustava BiH, te je naznačio punu podršku Visokom predstavniku u izvršavanju njegovog mandata prema Aneksu 10 i relevantnim rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a. (OHR, 05/12/2018)

Dokumenti OHR-a potvrđuju da tokom 2019. godine Rusija nije podržala niti jedno od šest saopštenje PIC-a. Tako je 29. januara njen predstavnik u UO odbio podržati osudu retorike i postupaka, koji dovode u pitanje suverenitet i teritorijalni integritet BiH, ili zahtijevaju teritorijalnu reorganizaciju zemlje, čime se stvaraju tenzije oko temeljnih aspekata Dejtonskog mirovnog sporazuma. (OHR, 29/01/2019) Potom, ruski predstavnik nije potpisao ni saopštenje od 15. maja, kojim se podržava puna implementacija Zakona o odbrani BiH, odnosno lanac komandovanja, dužnosti i odgovornosti svih pripadnika OSBiH, te Predsjedništva BiH, kao vrhovnog komandanta. (OHR, 15/05/2019) Odbio je podržati i saopštenje od 18. juna, kada je PIC pozdravio ukazanu priliku za dostavljanje prvog Godišnjeg nacionalnog programa (ANP) BiH. (OHR, 18/06/2019) Od ruske strane nije podržano ni saopštenje od 2. septembra, u kojem se potvrđuje stav PIC-a da se mora poštovati postojeće zakonodavstvo i pravno

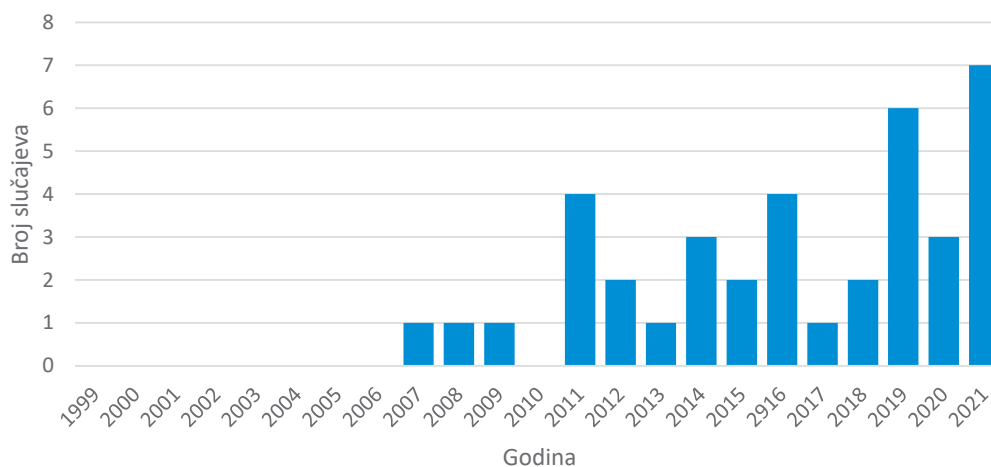
obavezujući aranžmani, koj podrazumijevaju i načinjene reforme u oblasti odbrane, VSTV-a, indirektnog oporezivanja i sl. (OHR, 02/09/2019) Isto se desilo i 13. novembra, kada je PIC u svom saopštenju istakao da entitet RS nema pravo na odcjepljenje, niti bilo kakav suverenitet entiteta, te da su odluke Ustavnog suda BiH konačne i obavezujuće. (OHR, 13/11/2019) Ni posljednje saopštenje Upravnog odbora od 4. decembra Rusija nije podržala, kada je PIC pozdravio imenovanje novog predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, te odluku Predsjedništva BiH da dostavi u sjedište NATO-a prvi Program reformi BiH. (OHR, 04/12/2019) Praksu nepodržavanja saopštenja Upravnog odbora PIC-a RF nastavlja i tokom 2021. godine, kada tri puta odbija da se pridruži zajedničkom komunikeu. Prvo, 19. februara, kada Upravni odbor ističe da službeni izraz "međuentitetska linija" ni na koji način ne predstavlja državnu granicu, niti implicira državnost Republike Srpske, entiteta stvorenog Dejtonskim mirovnim sporazumom u okviru države BiH. (OHR, 19/02/2020) Potom i 6. marta, kada je Upravni odbor PIC-a je ponovio da entiteti nemaju pravo na odcjepljenje od BiH i postoje samo na osnovu Ustava BiH. (OHR, 06/03/2020) I na kraju, 2. decembra se također ograđuju od saopštenja UO PIC-a, potvrđujući još jednom da entiteti nemaju pravo na odcjepljenje od BiH, te da je obaveza svih pridržavati se Općeg okvirnog sporazuma za mir, njegovih aneksa, kao i odluka visokog predstavnika. (OHR, 02/12/2020)

Predstavnik Ruske Federacije u UO je podržao samo jedno od osam saopštenje PIC-a u 2021. godini. Jedino je potpisao prvo iz januara, koje se odnosilo na COVID-19 pandemiju. Podrška izostaje već 26. aprila, kada PIC najoštrije osuđuje podrivačke i rušilačke aktivnosti predstavnika Republike Srpske. (OHR, 26/04/2021) Također i 27. maja, kada se ponovo osuđuje politički diskurs iz entiteta RS, usmjeren na disoluciju države. (OHR, 27/05/2021) Slične osude su navedene i u saopštenju od 2. juna, u kojem se pominju antiustavni zaključci NSRS, što očigledno nije problematično za Rusiju. (OHR, 02/06/2021) Tenzije iz entiteta RS se posebno intenziviraju nakon nametnute izmjene Krivičnog zakona BiH, koja se odnosi na negiranje genocida, što je UO najoštrije osudio u saopštenju od 31. jula, a ruski predstavnik nije podržao. (OHR, 31/07/2021) Nije potpisao ni naredno saopštenje od 14. oktobra, u kojem UO poziva da se prekine sa secesionističkim prijetnjama i pozivima na podiranje egzistiranja suverene BiH, te njenog ustavnog uređenja. (OHR, 14/10/2021) Ruski predstavnik je odbio da podrži saopštenje UO od 10. novembra, u kojem PIC pozdravlja insistiranje Visokog predstavnika da se riješi pitanje državne i vojne imovine, te iznalaze nje funkcionalnog rješenja za funkcionisanje BiH. (OHR, 10/11/2021) PIC se oglašio i povodom najave jednostranog povlačenja entiteta RS iz sporazuma o prenosu nadležnosti na državu u oblastima odbrane, indirektnog oporezivanja i pravosuđa, te upozorio na moguće posljedice takvih poteza, što predstavnik RF nije podržao. (OHR, 08/12/2021)

Očigledno je da istu praksu RF nastavlja i u 2022. godini, što potvrđuje izostanak podrške saopštenju od 10. februara, kada UO PIC-a upozorava da unilateralne nastojanja

Grafikon 1.

## Godišnji prikaz: RF nije podržala saopštenje PIC



iz entiteta RS da preuzmu ustavne nadležnosti države predstavljaju kršenje ustava i pravnog poretka BiH. (OHR, 10/02/2022)

Prethodna analiza djelovanja Ruske Federacije u sklopu Vijeća za implementaciju mira jasno pokazuje trend direktne ruske podrške antiustavnom djelovanju zvaničnika iz entiteta RS, kao i rusko protivljenje euroatlantskim integracijama BiH, posebno članstvu u NATO-u. Rezultati jasno pokazuju da je navedeno djelovanje vidljivo još od 2007. godine, intenzivirano je 2011. godine, a eskaliralo je od 2019. godine.

## 9.

## ZAKLJUČAK

Bosna i Hercegovina je otpočela svoju oficijelnu saradnju sa NATO-om odmah nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma, aktiviranjem mandata IFOR-a u BiH. Ista je vrlo brzo proširena direktnim i proaktivnim angažovanjem NATO-a u reformama odbrane. Kao rezultat toga, uz punu saglasnost svih političkih aktera, BiH 2006. godine otpočinje integracijski proces u NATO-u, prvo pristupanjem programu Partnerstvo za mir, a potom službenim iskazivanjem svojih aspirantskih ambicija za NATO članstvo. Interes da ovu državu integriira Alijansa potvrđuje već 2010. godine, kada BiH dodjeljuje MAP status, kao posljednju stepenicu pred punopravno članstvo u NATO-u. Ruska Federacija inicijalno nije pokazivala znake otvorenog protivljenja, čak je to i podržavala u prvoj dekadi nakon uspostavljanja mira. Međutim, odsustvo fokusa Zapada sa područja Zapadnog Balkana, te neodlučnost i nespremnost da ovo područje brže integriira u euroatlantske asocijacije, ostavilo je dovoljno prostora drugim akterima, da snažnije ispolje svoj utjecaj. To je očigledno iskoristila Rusija, što je posebno vidljivo na primjeru BiH, gdje je angažovanjem domaćih aktera u BiH, posebno u entitetu RS, stvorila uslove da intenzivira političko-ekonomsku saradnju. U takvim okolnostima, vrlo brzo se našao zajednički interes, da podrivanjem državnih institucija, uz saradnju proruskim akterima u susjedstvu, direktno se angažuje na blokiranju euroatlantskih integracija BiH. Rezultati prethodnih analiza jasno sugerišu da je ruski utjecaj ispoljen kroz sveobuhvatno djelovanje, kako putem Vijeća sigurnosti UN, kroz direktne susrete sa zvaničnicima entiteta RS, angažovanjem ruskih ambasadora u BiH, bilateralno, u javnom istupanju, kao i putem multilateralnih platformi, kao što je Upravni odbor Vijeća za provedbu mira u BiH. Analize pokazuju da je pomenuti utjecaj intenziviran u vrijeme aneksije Krima i okupacije istočnih dijelova Ukrajine, da bi to djelovanje eskaliralo posljednjih par godine, kada je naglašen ruski narativ o suprotstavljanju širenja NATO-a na Istok. Entitet RS je očigledno korišten kao plodno tlo za ostvarenje tog cilja na Zapadnom Balkanu, što je Rusija potpomogla direktnom podrškom anti-ustavnom secesionističkom djelovanju predstavnika vlasti tog entiteta, u čemu se posebno isticao Milorad Dodik, zloupotrebjavajući funkciju predsjednika entiteta, ali i člana Predsjedništva BiH. Sve navedeno je najdirektnije potvrđeno tokom aktuelne ruske agresije na Ukrajinu, kada je cijela Evropa osudila istu, jedino je rukovodstvo entiteta RS, uz režime kakav je u Sjevernoj Koreji, Siriji, Eritreji, podržao Putinov agresivni pohod, pokušavajući mu

olakšati da ostvari svoje geopolitičke ciljeve. Ostaje veliko pitanje da li će Rusija realizovati zamišljeno, te ako u tome ne uspije, da li će se Srbija promptno opredijeliti za svoju evropsku budućnost, što bi vrlo vjerovatno okončalo i setovanje vanjskih i unutrašnjih blokada euroatlantskom putu Bosne i Hercegovine.

## LITERATURA

**Publikacije:**

Defence reforms commission. 2003. Put u partnerstvo za mir: Izvještaj Komisije za reformu u oblastih <http://www.ohr.int/archive/drc-report/pdf/drc-report-2005-cro.pdf> odbrane.

Defence reforms commission. 2005. OSBiH: Jedna vojna sila za 21. stoljeće. <http://www.mod.gov.ba/files/file/dokumenti/partnerstvo-za-mir-bs.pdf>

NATO. [https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics\\_37356.htm](https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_37356.htm)

NATO, 22/04/2010. [https://www.nato.int/cps/en/natohq/news\\_62811.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_62811.htm)

Shapiro, J. 15/11/2017. International Organizations Are Tools for Powerful Countries. GPF. <https://geopoliticalfutures.com/international-organizations-tools-powerful-countries/>

Stent, A. 2021. The impact of September 11 on US-Russian relations. Brookings. September 8, 2021. <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2021/09/08/the-impact-of-september-11-on-us-russian-relations/>

Zakon o odbrani BiH, 2005. PSBiH broj 226/05. 5. oktobra 2005.godine. Sarajevo

**Dokumenti Vijeća sigurnosti UN:**

Vijeće sigurnosti UN. <https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/bosnia-herzegovina/>

Pismo S/2006/61 (2006)

Rezolucija S/RES/1031 (1995)

Rezolucija S/RES/1112 (1997)

Rezolucija S/RES/1256 (1999)

Rezolucija S/RES/1396 (2002)

Rezolucija S/RES/1764 (2007)

Rezolucija S/RES/1869 (2009)

Zapisnik Vijeća sigurnosti UN. UNSC S/PV 7307 (11/11/2014)

Zapisnik Vijeća sigurnosti UN. S/PV.7481 (08/07/2015)

**Dokumenti OHR-a:**

OHR, Peace implementation council. <http://www.ohr.int/cat/peace-implementation-council/>

(OHR, 31/10/2007) <http://www.ohr.int/declaration-by-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-3/>

(OHR, 25/06/2008) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-9/>

(OHR, 30/06/2009) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-6/>

(OHR, 05/01/2011) <http://www.ohr.int/statement-by-ambassadors-of-peace-implementation-council-steering-board-2/>

(OHR, 31/03/2011) <http://www.ohr.int/peace-implementation-council-steering-board-communicue-3/>

(OHR, 13/04/2011) <http://www.ohr.int/statement-of-the-peace-implementation-council-steering-board-on-the-actions-taken-on-13-april-by-the-rsna/>

(OHR, 07/06/2011) <http://www.ohr.int/peace-implementation-council-steering-board-communicue-2/>

(OHR, 17/02/2012) <http://www.ohr.int/statement-by-ambassadors-of-peace-implementation-council-steering-board/>

(OHR, 30/11/2012) <http://www.ohr.int/communique-of-the-peace-implementation-council-steering-board-4/>

(OHR, 23/06/2013) <http://www.ohr.int/communique-of-the-peace-implementation-council-steering-board-3/>

(OHR, 11/02/2014) <http://www.ohr.int/statement-by-the-ambassadors-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-4/>

(OHR, 22/05/2014) <http://www.ohr.int/communique-of-the-peace-implementation-council-steering-board/>

(OHR, 10/12/2014) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-2/>

(OHR, 14/07/2015) <http://www.ohr.int/statement-by-the-ambassadors-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council/>

(OHR, 02/12/2015) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-10/>

(OHR, 08/06/2016) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-13/>

(OHR, 08/06/2016) <http://www.ohr.int/statement-by-the-ambassadors-of-the-pic-sb-on-the-referendum-as-decided-by-the-rsna-on-15-july/>

(OHR, 21/09/2016) <http://www.ohr.int/statement-by-the-ambassadors-of-the-peace-implementation-council-steering-board-on-the-september-17-decisions-of-the-bih-constitutional-court/>

(OHR, 07/12/2016) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-14/>

(OHR, 08/12/2017) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-1/>

(OHR, 06/06/2018) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-18/>

(OHR, 05/12/2019) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-19/>

(OHR, 29/01/2019) <http://www.ohr.int/statement-by-the-ambassadors-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-11/>

(OHR, 15/06/2019) <http://www.ohr.int/statement-by-the-ambassadors-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-12/>

(OHR, 18/06/2019) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-20/>

(OHR, 02/09/2019) <http://www.ohr.int/statement-by-the-ambassadors-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-13/>

(OHR, 13/11/2019) <http://www.ohr.int/statement-of-the-ambassadors-of-the-peace-implementation-council-steering-board/>

(OHR, 04/12/2019) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-21/>

(OHR, 19/02/2020) <http://www.ohr.int/statement-of-the-ambassadors-of-the-peace-implementation-council-steering-board-2/>

(OHR, 06/03/2020) <http://www.ohr.int/pic-communicue-june-2020/>

(OHR, 02/12/2020) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-24/>

(OHR, 26/04/2021) <http://www.ohr.int/statement-by-the-peace-implementation-council-steering-board-2/>

(OHR, 27/05/2021) <http://www.ohr.int/statement-by-the-peace-implementation-council-steering-board-concerning-the-appointment-of-christian-schmidt-as-the-next-high-representative/>

(OHR, 02/06/2021) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-27/>

(OHR, 31/07/2021) <http://www.ohr.int/statement-by-the-peace-implementation-council-steering-board-3/>

(OHR, 14/10/2021) <http://www.ohr.int/joint-statement-by-the-ambassadors-of-the-peace-implementation-council-steering-board/>

(OHR, 10/11/2021) <http://www.ohr.int/joint-statement-by-the-ambassadors-of-the-peace-implementation-council-steering-board-2/>

(OHR, 08/12/2021) <http://www.ohr.int/communique-of-the-steering-board-of-the-peace-implementation-council-30/>

(OHR, 10/02/2022) <http://www.ohr.int/joint-statement-by-the-ambassadors-of-the-peace-implementation-council-steering-board-3/>

**Izjave u medijima:**

Aljazeera Balkans, 01/11/2015. <https://balkans.aljazeera.net/opinions/2015/11/1/ruski-prsti-u-destabilizaciji-crne-gore>.

Aljazeera Balkans, 01/12/2016. <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2016/12/1/ruski-ambasador-u-bih-ne-razumijem-izjavu-predsjednice-hrvatske>.

Aljazeera Balkans, 08/02/2013. <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2013/2/8/dodik-u-dvodnevnoj-posjeti-moskvi>

Alternativna televizija, 21/06/2019. <https://www.atvbl.rs/vijesti/svijet/susret-dodika-i-medvedeva-u-minsku-21-6-2019>

B92, 21/06/2012. [https://www.b92.net/eng/comments.php?nav\\_id=80888](https://www.b92.net/eng/comments.php?nav_id=80888)

Balkan insight, 01/10/2018. <https://balkaninsight.com/2018/10/01/putin-wished-dodik-success-in-the-bosnian-elections-media-reports-10-01-2018/>

BHRT, 4/11/2011. <https://bhrt.ba/sm-danas-nije-usvojio-nijednu-odluku-sa-dnevnog-reda-povu%C4%8Den-prijedlog-programa-reformi>

DW, 05/11/2013. <https://www.dw.com/bs/u-moskvu-po-direktive/a-17204142>

Glas Srpske, 01/11/2009. [https://www.glassrpske.com/lat/novosti/vijesti\\_dana/aleksandar-bocan-harcenko-milorad-dodik-nema-namjeru-da-rusi-bih/30277](https://www.glassrpske.com/lat/novosti/vijesti_dana/aleksandar-bocan-harcenko-milorad-dodik-nema-namjeru-da-rusi-bih/30277)

Istraga.ba, 14/11/2021. <https://istraga.ba/ruska-politika-u-bih-u-protekletri-decenije-podrzavali-ratne-zlocince-slali-dobrovoljce-u-rat-negirali-bosnjacki-identitet-i-bosanski-jezik-podrzali-covica-i-dodika-i-zaprijetili-bih-ako-krene-na/>

Jutarnji.hr, 14/12/2020. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/dodikova-provokacija-na-sastanku-s-lavrovom-danas-je-u-republici-srpskoj-sutra-ide-u-bih-15036908>

MFA Russia, 06/06/2019. [https://twitter.com/mfa\\_russia/status/1136715529232818182](https://twitter.com/mfa_russia/status/1136715529232818182)

N1, 17/01/2019. <https://ba.n1info.com/regija/a310175-detali-susreta-putina-i-dodika-u-beogradu/>

N1, 28/02/2022. <https://ba.n1info.com/vijesti/dodik-telefonirao-sa-lavrovom-detalle-objavila-ambasada-ruske-federacije-u-bih/>

Nezavisne novine, 24/06/2020. <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Dodik-razgovarao-sa-Putinom-i-ostalim-zvanicnicima/606500>

Nezavisne novine, 10/12/2013. <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Bocan-Harcenko-Rusija-stiti-izvorni-Dejton/221728>

Slobodna Evropa, 06/06/2017. <https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-rusija-ruski-centar/28558950.html>

Politika, 07/09/2014. <https://www.politikaplus.com/novost/110064/milorad-dodik-u-moskvi-ceka-sastanak-s-putinom-i-sklapa-poslove>

Radio Sarajevo, 25/05/2018. <https://radiosarajevo.ba/vijesti/svijet/dodik-sreo-putina-na-forumu-u-sankt-petersburgu/301195>

RTRS, 03/04/2009. <https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=1650>

Slobodna Evropa, 16/06/2017. <https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-rusija-ruski-centar/28558950.html>

Slobodna Evropa, 2/12/2021. <https://www.slobodnaevropa.org/a/dodik-putin-sastanak/31590827.html>

Sputnik Srbija, 30/09/2018. <https://rs-lat.sputniknews.com/20190117/cvijanovic-dodik-putin-sastanak-1118550678.html>

Srpska info, 19/10/2019. <https://srpskainfo.com/susret-dodika-i-medvedeva-rusija-gaji-prijateljske-odnose-sa-bih-ali-posebno-sa-srpskom/>

TVK3, 02/03/2017. <http://tvk3.info/dodik-u-moskvi-planiran-susret-sa-sergejem-lavrovim/>

Vijesti.ba, 04/07/2020. <https://vijesti.ba/clanak/498588/agresivni-napad-rusije-na-nato-put-bosne-i-hercegovine>

US Embassy Sarajevo, 17/03/2022. [https://twitter.com/USEmbassySJJ/status/1504481177675067398?ref\\_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1504481177675067398%7Ctwgr%5E%7Ctwcon%5Es1\\_&ref\\_url=https%3A%2F%2Fwww.slobodnaevropa.org%2Fa%2Frusija-nato-bih%2F31758154.html](https://twitter.com/USEmbassySJJ/status/1504481177675067398?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1504481177675067398%7Ctwgr%5E%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.slobodnaevropa.org%2Fa%2Frusija-nato-bih%2F31758154.html)



## O AUTORU

**Alija Kožljak** je doktorirao političke nauke na Univerzitetu političkih nauka u Sarajevu, istražujući politiku Vijeća sigurnosti UN-a u iznalaženju mirovnih planova za Bosnu i Hercegovinu. Njegovi širi istraživački interesi su vezani za međunarodne odnose, sigurnosne strategije, vanjsku politiku i diplomatiju. Magistrirao je sigurnosne studije na Univerzitetu političkih nauka u Sarajevu, a magistrirao međunarodne odnose na Kings College London, UK. Četiri godine je bio i vojni predstavnik BiH pri NATO-u u Briselu. Pohađao je različite oblike obrazovanja i obuke u inostranstvu, uključujući 'Lidere za 21. vijek', u George C. Marshal, GAP Njemačka; Zajednički generalštabni kurs na Baltičkom odbrambenom koledžu u Tartuu, Estonija, Kurs mirovne operacije za donosioce odluka na DIILS-u u Newportu, SAD; SUSI akademski program „Spoljna politika SAD“ na Univerzitetu Florida, SAD; Kraljevski koledž za studije odbrane pri RCDS-u u Londonu UK itd. Alija je objavio nekoliko knjiga i članaka koji istražuju E-A sigurnosne strategije, vanjsku politiku i efikasnost međunarodnih organizacija, politike i pitanja Zapadnog Balkana. Obavljao je dužnost šefa Odsjeka za međunarodne odnose i evropske studije na Internacionalnom Burch univerzitetu u Sarajevu. Trenutno je na poziciji savjetnika člana Predsjedništva BiH za sigurnost, odbranu i NATO.

## IMPRESSUM

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) | Ured u Bosni i Hercegovini  
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Odgovorni: dr. Peter Hurrelbrink

Tel.: +387 33 722 010

Fax: +387 33 613 505

E-mail: [fes@fes.ba](mailto:fes@fes.ba)

[www.fes.ba](http://www.fes.ba)

DTP: Filip Andronik

Štampa: Amos Graf, Sarajevo

Tiraž: 200 primjeraka

ISBN 978-9926-482-77-0

Publikaciju možete naručiti na e-mail: [fes@fes.ba](mailto:fes@fes.ba).

Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-Ebert-Stiftung. Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za tačnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-Stiftung.

# EFEKTI RUSKOG PROTIVLJENJA ŠIRENJU NATO-A: SLUČAJ BOSNE I HERCEGOVINE

## Geopolitika i NATO integracije



Nakon otvorene oružane agresije Ruske Federacije na Ukrajinu očigledno je da svijet neće biti isti kao prije. Svjedočimo stvaranju novog svjetskog poretka, ali i nove sigurnosne arhitekture u Evropi, pa i globalno.



Ostaje veliko pitanje da li će Rusija realizovati zamišljeno, te ako u tome ne uspije, da li će se Srbija promptno opredijeliti za svoju evropsku budućnost, što bi vrlo vjerovatno okončalo i setovanje vanjskih i unutrašnjih blokada euroatlantskom putu Bosne i Hercegovine.



Da se radilo o sveobuhvatnom strateškom poduhvatu Ruske Federacije, usmjerenom protiv širenja NATO-a, potvrđuju događanja u Ukrajini, a također i destruktivno djelovanje u Bosni i Hercegovini, koje se može argumentovati kroz primjere vanjsko-političkog djelovanja ruskih zvaničnika, njihovim aktivnostima u UN, ponašanje ruskih ambasadora u BiH, te kroz odluke Vijeća za implementaciju mira u BiH.



Analiza djelovanja Ruske Federacije u BiH jasno pokazuje trend direktne ruske podrške antiustavnom djelovanju zvaničnika iz entiteta RS, kao i rusko protivljenje euroatlantskim integracijama BiH, posebno članstvu u NATO. Rezultati jasno pokazuju da je navedeno djelovanje vidljivo još od 2007. godine, intenzivirano je 2011. godine, a eskaliralo je od 2019. godine.

Više informacija o ovoj temi pronađite na:

[www.fes.ba](http://www.fes.ba)